

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 , 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 50 став 6 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/2019) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет **географија** за IX одделение на деветгодишното основно образование за учебната 2020/21 година.

1. Вовед

Скратената наставна програма по наставниот предмет географија за IX одделение се базира на целите/очекуваните резултати предвидени со наставната програма за наставниот предмет што редовно се реализира согласно утврдениот наставен план.

Со скратената програма се утврдуваат определени теми и наставни единици што треба да се реализираат за 159 наставни денови, при што се почитува предвидениот неделен фонд на часови утврден во редовната програма, односно за наставен предмет со 2 часа неделно се предвидуваат 64 часа во скратената програма.

2. Преглед на теми и наставни единици

Во скратената наставна програма предвидени се 39 часа нови наставни содржини и 25 часа за повторување.

Тема/Подрачје

Тема I: АЗИЈА 12+8 часа (12 часа нови наставни содржини, 8 часа за повторување).

Наставни единици

- Географска положба, граници и големина на Азија;
- Брегова разгранетост на Азија;
- Релјефни карактеристики;
- Климатски фактори, елементи и појави;
- Климатско-вегетациски типови;
- Хидрографија;
- Природни богатства и стопанство;
- Општи карактеристики на населението и населбите во Азија;
- Регионален преглед на државите во Азија;
- Кина – економски двигател на континентот; и
- Индија – мешавина од јазици, култура и традиција; и
- Аерозагадувањето, сериозен проблем на азиските земји.

ТЕМА II: АФРИКА (10+6) часа

Наставни единици

- Географска положба и откривање на Африка;

- Релјеф и брегова разгранетост на Африка;
- Климатски карактеристики и жив свет;
- Хидрографски карактеристики;
- Природни богатства и стопанство;
- Општи карактеристики на населението во Африка;
- Етнографски одлики на населението во Африка;
- Регионален преглед на државите во Африка;
- ЈАР – земја на контрасти; и
- Недостаток на храна и вода, најсериозен проблем на африканското население.

Тема III: АМЕРИКА (12+8) часа

Наставни единици

- Географска положба, големина и откривање;
- Брегова разгранетост на Америка;
- Релјефни карактеристики;
- Климатски услови и екстремни метеоролошки појави;
- Климатско - вегетациски типови;
- Хидрографија;
- Природни богатства и стопанство ;
- Општи карактеристики на населението во Америка;
- Живот во градски агломерации – мегалополиси;
- Регионален преглед на државите во Америка;
- САД - светска економска велесила; и
- Бразил - земјоделски цин на Јужна Америка.

Тема IV: АВСТРАЛИЈА СО ОКЕАНИЈА И ПОЛАРНИ ОБЛАСТИ (5+3) часа

Наставни единици

- Природно - географски карактеристики на Австралија со Океанија;
- Социо - економски карактеристики на Австралија со Океанија;
- Регионален преглед на државите во Австралија и Океанија;

- Арктик и Антарктик;
- Влијанието на глобалното затоплување врз животот во поларните области.

3. Дидактички препораки

Планирањето на наставата по предметот географија за IX одделение предвидена во оваа (скратена) верзија опфаќа програмски содржини од сите теми утврдени во редовната наставна програма. За секоја тема предвидени се број на часови со цел преостаната содржина од скратената наставната програма по географија за IX одделение да се заврши во 64 часа, во траење од 159 дена.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од целите/очекуваните резултати, определените поими, методите и активностите утврдени во редовната наставна програма, но за истите поставува различни по нивоа прашања и задачи водејќи се од предлог - активностите и дополнувајќи ги истите според потребите на одделенијата. По наставни подрачја се предлага: **Азија (12+8 часа); Африка (10+6 часа); Америка (12+8 часа); Австралија со Океанија и Поларни области (5+3 часа).**

Во наставната програма е дадено ориентационо планирање на наставните часови за реализација на наставни теми и целини. Сепак, наставниот кадар треба самостојно да го планира часовниот фонд за целосно и успешно реализирање на поставените цели од програмата. Со оглед на тоа што, составот на учениците во паралелките е хетероген, наставникот треба да практикува диференциран и индивидуализиран пристап во рамките на реализацијата на наставата. Ваквиот приод е во функција на индивидуалните специфични потреби на секој ученик и развивање на индивидуалните потенцијали и постигнувања.

Во скратената програма по предметот географија за IX одделение се застапени сите содржини од редовната наставна програма, додека од часовите за повторување скратени се осум часови. Во првата тема скратен е еден час за повторување, во втората три, во третата еден и во четвртата три часа за повторување. Ова е направено за целосно реализирање на новите наставни содржини, додека повторувањето се предвидува да се реализира во осум часа помалку. Се препорачува користење на следниве наставни средства:

- учебник избран на ниво на училиште за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот;
- други извори на учење во непосредната околина – објекти и појави во природата;
- енциклопедии, атласи и сл.;
- Интернет, образовни софтвери;
- списанија;

- аудио-визуелни средства.

Современата дидактичка технологија во наставата по географија покрај користењето на разни географски карти, дава исклучителни можности за користење на компјутерот, односно широка примена на геоинформатиката во наставата по географија. Исто така, во наставата може да се користат и немите карти, географска читанка, прирачник за наставата и др.. Усвоените нови поими ќе претставуваат надоградување и проширување на веќе стекнатите поими. Доколку некои од содржините и поимите се изостанати да се проследат во следните години, каде се надоврзуваат овие наставни подрачја. Интерпретацијата и описите од страна на учениците неопходно е да бидат поттикнувани од страна на наставникот на начин кој одговара на индивидуалните карактеристики на ученикот. Изразувањето може да биде и преку: говор, есеј, илустративни методи, изработки на шеми, графикони итн. Употребата на имиња и цифрени податоци треба да биде сведена на разумно ниво. Во текот на наставата редовно се следат и се вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување). Се препорачува да се користат следниве начини за следење, проверување и оценување на постигањата на учениците во рамките на наставните теми: усно, писмено, практично (обиди, вежби сл.), работа во групи, учество во истражување и презентација.

4. Норматив за наставен кадар

Скратената наставна програма ја реализира наставик согласно нормативот за наставен кадар даден во редовната настава програма.

Скратената наставна програма по наставниот предмет географија за IX одделение од основното образование ја утврди

Бр.12-8424/24

16.9.2020

Министер за образование и наука

Мила Царовска